

TOFTA

HEMBYGDSPÖRENING

DÄR ÄR DET HARRY OCH ALE SOM LIGGER BAKOM DET SOM SKER

– Ska man ha något gjort är det lika bra att göra det själv. Ska man först förklara för de andra hur de ska göra och sedan vänta på att det blir färdigt tar det mycket längre tid.

Det säger Harry Bäckström och Ale Olsson i Tofta hembygdspörening. Pöreningen har nästan 200 medlemmar men det är Harry och Ale som ligger bakom det mesta som sker.

Det är inte för att de andra medlemmarna visar lite intresse för föreningen. Orsaken är att de flesta vet inte hur arbetena ska utföras.

Harry och Ale tänker på sojdesbränningen och bandtunen.

Tofta hembygdspöreningens sojde ligger inte långt från Tofta strand.

– Det ligger mitt i getingboet, säger Harry Bäckström.

Pöreningen behöver ingen reklam när det är dags för sojdesbränning. Förra gången var det närmare 500 personer på plats när sojdet tändes.

– Det finns två sorters som-margäster, säger Harry Bäckström. Kvällsmänniskorna brukar gå hem vid tvåtiden på natten. Morgonmänniskor brukar dyka upp klockan fem eller tidigare. Att bränna ett sojde tar ungefär en vecka. I sommar är det dags igen och vid sojdet i Tofta ligger en redig hög stumlar som ännu ska huggas upp.

Det är mycket vidskepelse i samband med sojdesbränning. Den som tänder ska göra sina riter för att skrämja bort allt ont som finns i skogen för att bränningen inte ska misslyckas.

– Från det att man börjar på måndagsmorgonen till det sojdet är färdigt ska man också lägga bort allt det som sanning är, säger Ale Olsson. Det är många som kommer och tittar när man vaktar men de får inte höra många ord som är sanna.

Bandtunen som Harry Bäckström och Ale Olsson tänker på ska sättas upp runt hembygds-gården vid Krokståde.

□ Kapellet vid Gnisvärd

Tofta Hembygdspörening bildades 1932 av dåvarande doktorn John Nihlén. Kapellet vid Gnisvärd restaurerades av föreningens medlemmar men ägs numera av Tofta församling.

Hembygdspöreningens verksamhet låg nere i många år till Rudolf Hansson blåste liv i den igen på slutet av 1950-talet.

I Tofta socken fanns en fond där pengarna inte längre användes och de pengarna fick hembygdsföreningen överta.

Rudolf Hansson är död sen några år men han var en ivrig hembygds-kämpe och forskade mycket i Toftas historia.

– Han har tagit fram fakta om socknen som skulle räcka till en hel sockenbok, säger Harry Bäckström. De sista åren i sitt liv bodde han nästan på arkivet.

□ Köpte Krokståde

Hembygdspöreningen kämpade flera år för att köpa gården vid

Krokståde men ägaren ville inte sälja. 1962 gick köpet igenom efter att Stenkumla kommun ägt gården ett tag.

Kommunens inblandning hade både sina för och nackdelar. Gården blev inte så dyr för föreningen men när kommunen ägde marken grävde de en vattenledning som nu ställer till problem för hembygdsföreningen. Man har fått en komplett tröskvandringsring men på grund av vattenledningen finns det knappast någon plats att återupbygga den på.

Byggnaderna vid Krokståde var i mycket dåligt skick när hembygdsföreningen köpte gården men de har blivit renoverade i etapper. Det som senast blev färdigt var flygelbyggnaden med förråd, undantagskammare och drängkammare.

Krokståde har varit en stor gård och bostadshuset är Toftas äldsta hus, från början av 1700-talet. Spisen i "Höistuu" är från 1752. I den äldre delen av huset är spisen utbytt. Den som finns där nu är från Mellings i Eksta och bär årtalet 1790. Årtalet är även inhugget i romerska siffror. I högra hörnet står 1800 och i vänstra 10. 1800 minus tio ger 1790.

Rudolf Hansson har forskat i gårdens historia och kommit fram till att den ägts av en släkt sedan 1600-talet. I hans berättelse kan man bland annat läsa om en Anders Mårtensson som var 26 år när han dog.

Det står om honom: "Hängde sig själv 16 juni uti Krokståde hageäng, begravs av rackaren där han låg."

□ Scen i ladnan

Ladugården har också renoverats och bakväggen bytts ut. I ladnan har man inrett cirka 200 sittplatser och där hålls årsmötena.

– Vi har egentligen en teater-scen, säger Harry Bäckström. Det skulle gå att spela teater i ladnan.

Just nu upptas "scenen" av stora kuggjul och annat från tröskningen.

Ett föremål i samlingarna har fått sakkunniga att ruska på huvudet. En kapp, cirka en och en halv meter lång, med en stålförsedd infällbar mindre kapp.

I Atlas över svensk folkkultur

utkommen 1957, finns föremålet upptaget under namnet Stångklyfta och är känd från 1500-talet. Hur den används är inte känt men förmodligen har den varit i bruk vid linberedningen.

□ Styrelsen

Ordförande i Tofta hembygdsförening är Harry Bäckström, Krokståde, vice ordförande är Gusten Jakobsson, Rosenbys, Eskelhem, sekreterare är Lars Jakobsson, Krokståde och kassör är Ale Olsson, Bjärs. Övriga medlemmar i styrelsen är Folke Gardelin, Krokståde och Ture Wessman, Ekeby, Eskelhem.

– Vi har många sommargot-länningar som medlemmar i hembygdsföreningen och det innebär inte bara nackdelar, säger Harry Bäckström. En har skänkt en komplett kaffeservis med sex dussin kaffekoppar till föreningen.

